



SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 352

Warszawa, 25 kwietnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33a regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie ustanowienia roku 2025 rokiem Franciszka Karpińskiego.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy panią poseł Marię Koc.

(-) Waldemar Andzel; (-) Marek Ast; (-) Anna Baluch; (-) Barbara Bartuś; (-) Zbigniew Bogucki; (-) Joanna Borowiak; (-) Artur Chojecki; (-) Witold Wojciech Czarnecki; (-) Elżbieta Duda; (-) Radosław Fogiel; (-) Małgorzata Gosiewska; (-) Marek Gróbarczyk; (-) Zbigniew Hoffmann; (-) Maria Koc; (-) Zbigniew Krzysztof Kuźmiuk; (-) Joanna Lichocka; (-) Marlena Magdalena Małąg; (-) Ewa Malik; (-) Jan Mosiński; (-) Bolesław Piecha; (-) Zbigniew Rau; (-) Urszula Rusecka; (-) Kazimierz Smoliński; (-) Krzysztof Sobolewski; (-) Paweł Szrot; (-) Bartłomiej Wróblewski.

Uchwała
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia.....
w sprawie ustanowienia roku 2025 rokiem Franciszka Karpińskiego

We wrześniu 2025 roku upłynie 200. rocznica śmierci Franciszka Karpińskiego, jednego z najwybitniejszych poetów epoki Oświecenia, prekursora i głównego reprezentanta nurtu sentymentalnego w liryce polskiej, pamiętnikarza, dramatopisarza, moralisty i tłumacza.

Franciszek Karpiński urodził się 4 października 1741 roku w ubogiej szlacheckiej rodzinie w Hołoskowie na Pokuciu. Od roku 1750 uczył się w znakomitym kolegium jezuickim w Stanisławowie, następnie podjął studia na akademii jezuickiej we Lwowie, gdzie uzyskał tytuł doktora filozofii i nauk wyzwolonych oraz bakałarza teologii. Studia kontynuował potem w Wiedniu. Po powrocie do Polski pracował jako nauczyciel na dworach magnackich, wiódł też skromne życie ziemianina-dzierżawcy.

Swój pierwszy tomik wierszy Franciszek Karpiński wydał w 1780 roku. „Zabawki wierszem i przykłady obyczajne” poeta zadedykował księciu Adamowi Kazimierzowi Czartoryskiemu, którego był osobistym sekretarzem. Wśród sielanek w debiutanckim tomiku znalazły się tak znane utwory, jak „Laura i Filon”, czy „Do Justyny, tęskność na wiosnę”. Niedługo potem Karpiński opracował rozprawę „O wymowie w prozie albo w wierszu”, w której zawarł teorię poezji sentymentalnej. W ciągu kilku kolejnych lat wydał liczący siedem tomów zbiór sielanek i innych wierszy, opatrzony tytułem „Zabawki wierszem i prozą”, które przyniosły poecie wielką sławę i uznanie. Stał się ulubionym poetą ludowym i narodowym, znanym nie tylko na terenie Rzeczypospolitej, ale też poza Jej granicami.

Do najbardziej znanych dzieł Franciszka Karpińskiego należą również „Pieśni nabożne” wydane w 1792 roku, łączące w sobie prostotę, podniosłość, motywy znane z psalmów, pieśni liturgicznych i hymnów religijnych. Pieśni te zyskały ogromną popularność i wiele z nich śpiewanych jest do dziś, jak „Kiedy ranne wstają zorze”, „Wszystkie nasze dzienne sprawy”, czy jedna z najpiękniejszych polskich kolęd „Bóg się rodzi”. Pisarz pozostawił po sobie także

wiersze patriotyczne, rozprawy moralne, prace dotyczące teorii literatury, pamiętniki, przekłady psalmów oraz obfitą korespondencję.

Już za życia Franciszek Karpiński był osobą powszechnie znaną i szanowaną. Uczestniczył w obiadach czwartkowych, jako uznany poeta tamtych czasów. Jego wiersze stawiano na równi z poezją Jana Jakuba Rousseau. Swoim sentymentalizmem, intymnością poezji, czułością, prymatem natury i prawdy, samotnością i umiłowaniem wolności Franciszek Karpiński torował drogę postawom romantycznym, o czym wprost pisał Adam Mickiewicz, porównując Karpińskiego z Goethem. Pieśni Franciszka Karpińskiego zawędrowały pod strzechy. Nie tylko weszły do kanonu polskiej literatury i poezji, ale też zawładnęły ludową wyobraźnią i zyskały ponadczasową popularność.

W uznaniu zasług Franciszka Karpińskiego dla polskiej kultury i literatury w 200. rocznicę Jego śmierci Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia rok 2025 Rokiem Franciszka Karpińskiego.